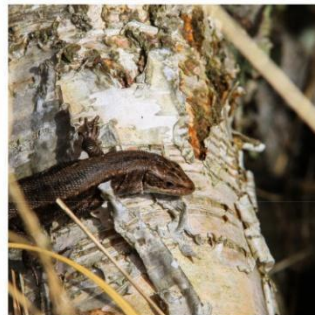

**Naturskyddsföreningen
Uppsala**

En utvärdering av miljö- och klimatpolitiken i Uppsala kommun 2014-2018

Författare: Robin Rönneke Belfrage

Innehåll

Introduktion.....	3
Metod	3
Slutsatser och generella trender	4
Parker, grönområden och naturreservat	6
Transport och stadsplanering	7
Byggnader	9
Utsläppsmål och klimatomställning.....	10
Enskild utvärdering av partierna	11
Socialdemokraterna.....	12
Vänsterpartiet.....	12
Miljöpartiet	12
Liberalerna	13
Moderaterna	13
Centerpartiet.....	14
Kristdemokraterna.....	14
Bilaga 1: Frågor ställda till partierna våren 2018	15

Introduktion

Uppsala har utnämnts till årets klimatstad 2018 av Världsnaturfonden. Det speglar den bild av samförstånd och förändringsvilja som framkommit under arbetet med föreliggande utvärdering av klimat- och miljöpolitiken i Uppsala kommun som gjorts av Naturskyddsföreningen i Uppsala. Utvärderingen baseras på den enkät som skickades ut till partierna inför valet 2014. I flera nyckelfrågor som då lyftes fram som angelägna under kommande mandatperiod, till exempel om spårväg och naturreservatet Årike Fyris har överenskommelser nåtts. Andra frågor kvarstår, till exempel den om Uppsala kan bli en del världsarvet i systematisk biologi, eller frågan om en bilbro vid Ultuna och hur områdets utveckling påverkar grundvattentäkten i Uppsalaåsen¹.

Inom de systemiska frågorna, miljöförstöring och klimatförändringar, återstår enormt mycket arbete. Därför är det aningen oroväckande att flera partier upplever reformtakten som tillräcklig. Att Uppsala är utnämnd till årets klimatstad är glädjande, men nu finns inte tid att vila på lagrarna. Det är vår förhoppning att Uppsalas politiker bygger vidare på det samförstånd som uppstått genom Klimatprotokollet² och höjer ambitionsnivån inom miljö- och klimatpolitiken ytterligare. Mycket har gjorts, men mer återstår att göra och tiden är knapp.

Metod

Rapporten bygger på principen att det är partierna som själva får vikta och värdera det de tycker har gått bra och vad som kunde ha gått bättre i den kommunala klimat- och miljöpolitiken. Underlaget består av en enkät på sexton frågor som gjordes av Uppsala Naturskyddsförening inför valet 2014. Enkäten täcker de stora miljöfrågorna i Uppsala kommun, från energipolitik till reservatsbildning och världsarvet i systematisk biologi. För att analysera framgångarna och motgångarna samt för att se vilka partier som utmärkt sig såväl positivt som negativt inom området används olika typer av källor. Partierna själva fått chansen att kommentera hur de upplever att det miljö- och klimatpolitiska arbetet har gått genom att de besvarat ett antal frågor. Genom denna utvärderingsenkät ges alltså en möjlighet att kontrastera partiernas självbild med deras politiska prestationer. Partierna ombads besvara följande fem frågor:

1. Vilka är era största framgångar inom miljö- och klimatpolitik i Uppsala kommun den senaste mandatperioden?

---

¹ Årike Fyris är ett nyskapat naturreservat, som angränsar Ultuna – Uppsalas yngsta stadsdel där man planerar stora byggnationer, vilket riskerar att påverka grundvattentäkten i Uppsalaåsen negativt.

² Klimatprotokollet är ett nätverk för företag, offentliga verksamheter, universitetet och föreningar som tillsammans arbetar för att uppfylla stadens klimatmål. Mer information hittas på: <https://klimatprotokollet.uppsala.se/om-klimatprotokollet/>

2. Inom vilka områden hade ni hoppats se större framsteg?
3. Vad beror en eventuell avsaknad av framsteg på?
4. Har det funnits utrymme för överenskommelser och samarbete över blockgränserna inom miljö- och klimatpolitiken?
5. Har takten och ambitionsnivån i politiken varit hög nog för att nå koldioxidmålet för 2020 (en minskning med 40 % eller 3 ton/invånare) samt för att uppfylla målet om ett fossilfritt Uppsala 2030?

För att komplettera bilden har ytterligare dokumentation granskats. Främst dokument direkt knutna till kommunpolitiken; protokoll från kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens sammanträden, tjänsteutlåtanden och övriga dokument direkt tillhörande dessa samt protokoll och relevanta dokument från nämndemöten. Dokumenten ger en bild av vilka ställningstaganden partierna gjort i de områden som berörs av enkäten, hur hårt de har drivit dessa frågor både i kommunfullmäktige och i den allmänna debatten, hur väl de lyckats samt i vilken utsträckning blocköverskridande överenskommelser har förekommit.

Resultaten presenteras i fyra övergripande avsnitt: parker, grönområden och naturreservat, transport och stadsplanering, byggnader och utsläppsmål. Dessutom ges en kortare utvärdering av varje partis generella prestation.

Slutsatser och generella trender

I Uppsala kommun finns ett stort samförstånd mellan blocken om de utsläppsmål som antagits och om reformtakten. Samförståndet beror enligt flera partier på Klimatprotokollet.

Trots ett övergripande samförstånd inom miljö- och klimatpolitiken finns tydliga skillnader mellan partierna om hur de vill att målen ska uppnås. Olika metoder och strategier leder till skillnader både i metod och resultat i ett antal frågor. Två bra exempel är frågan om exploatering kring Årike Fyris och skydd av Uppsalaåsens vatten, samt civilflyg på Ärna.

I den senare frågan har det rödgröna styret, tillsammans med Centerpartiet röstat emot förslaget om att påbörja civil flygverksamhet. Den kommersiella flygverksamheten är en fråga där de efter en lång strid segrat, då Uppsala Airport AB lagt ned sina planer för Ärna. Även i frågan om Uppsalaåsen finns tydliga skiljelinjer – de rödgröna partierna och Centerpartiet är tydligare med att utveckling måste ske mycket försiktigt och att skydd av grundvattnet har hög prioritet. I ett av sina svar summerar Centerpartiet läget kring Uppsalaåsen och Årike Fyris på ett träffande sätt: ”Alla är

*till exempel överens om att vi ska trygga våra vattentäkter för kommande generationer, men när det kommer till skarpa förslag om att bygga i extremt känsliga områden så vill vissa partier göra undantag i ”det enskilda fallet”.*³

Såsom också påpekas i andra delar av utvärderingen så uttrycker de rödgröna partierna och Centerpartiet, följda av Kristdemokraterna ett holistiskt systemperspektiv och en ambitiösare politik. Vänsterpartiet och utmärker sig som det mest ambitiösa av partierna då man uttrycker störst vilja att genomföra genomgripande förändringar, något som speglar den nationella utvärderingen. Även Miljöpartiet framstår som mycket ambitiöst, med ett flertal framgångar under mandatperioden. Därefter följer Socialdemokraterna som uppvisar en blandning av att vilja genomföra stora ambitiösa omställningar för att minska utsläppen, men samtidigt tycks de ovilliga att ändra stadsplaneringen från massbilism.

För de borgerliga partierna liknar resultaten de på nationell nivå, Centerpartiet är det parti med den mest ambitiösa politiken och i nyckelfrågor såsom vattenskydd och kommersiellt flyg på Ärna står de nära den rödgröna majoriteten. Kristdemokraterna har också en miljöpolitik som inte saknar ambitioner, men partiet uttrycker en viss skepsis mot vaga och långsiktiga mål, som man tycker den rödgröna majoriteten arbetar mot. Partiets politik speglar tveksamheten mot vad som uppfattas som storvulnhet då den istället fokuserar på något mindre reformer i nuet.

Moderaterna och Liberalerna har lämnat mycket korta svar och det gör deras ambitioner och prestationer svårare att utvärdera. De framstår därmed som de minst ambitiösa av de utfrågade partierna. Liberalerna har några starka sidor, till exempel att man driver frågan om reservatsbildning i Stabby Backe och arbetet för fossilfri plast, partiet borde kanske i högre grad framhäva sitt arbete i dessa frågor. Moderaterna lägger även de fokus på de mindre reformerna såsom återvinning och en ren och städad stad och kritiserar majoritetens satsningar på vindkraft och en alltför långsam omställning till fossilfri fordonsflotta – en utförligare agenda av vad partiet vill genomföra hade däremot varit upplysande.

---

³ Se bilaga 1, s. 11

I korthet kan sägas att det går att dra åtminstone ytliga paralleller mellan den nationella miljö- och klimatpolitiken och den i Uppsala. Däremot så finns det i Uppsala ett större samförstånd i miljö- och klimatpolitiken som skapar en gynnsam miljö för framsteg. Förhoppningsvis kan det nätverk och de samarbeten som skapats genom Klimatprotokollet bevaras och leda till en gemensam uppfattning om att reformtakten bör öka under kommande mandatperiod.

Parker, grönområden och naturreservat

I enkäten 2014 hade fråga ett till tre, ett utpräglat fokus på parker grönområden och naturreservat. Fråga ett var något mer generell medan fråga två och tre fokuserade på Årike Fyris och Linnéstigarna som världsarv. Fråga fyra avhandlade på ett mer indirekt vis grönområden då den rörde partiernas ståndpunkt i frågan om en bilbro vid Ultuna – inom ramen för Årike Fyris.

I svaren på vårens utvärderingsenkät nämnde alla partier utom Moderaterna och Socialdemokraterna vikten av parker, naturreservat eller grönområden. Men bland övriga partier finns en klar bredd i svaren vilket tyder på att partierna i olika hög grad prioriterar de holistiska och långtgående effekterna av en stad med livskraftiga natur- och grönområden. Kristdemokraterna och Centerpartiet lyfter vikten av grönområden som viktiga delar för en god livskvalitet och hälsa för kommunens invånare.

Kristdemokraterna förespråkar bland annat detta genom man drivit på idén Stabby Trädgårdsstad – ett egnahemsområde som enligt partiet är ett exempel på smart stadsplanering där närhet till grönska förbättrar rekreativ möjlighet och luftkvalitet⁴. Centerpartiet lyfter också natur- och grönområdenas rekreativ- och hälsoaspekter för invånarna, men även den roll de spelar i klimatsmart stadsplanering. Att staden fortsätter ha ”gröna lungor” som tar upp koldioxidutsläpp och som kan förbättra avrinning och på så vis minska risken för översvämningar.

Vänsterpartiet delar Centerpartiets fokus på grönområden som en viktig del av en klimateffektiv stadsplanering. Trädplanering och parkområden har en viktig roll att spela i stadsplaneringen då de kan motverka effekterna av värmeböljor och ”värmeöar” i kommunen. Att kommunfullmäktige beslutat om mer resurser för trädplanering som en del av arbetet för klimatanpassning ser därför Vänsterpartiet som en viktig del av arbetet. Vidare så betonar de också vikten av tätortsnära grönområden för livskvaliteten och därför förespråkas en selektiv förtätning av staden i områden där det inte drabbar närliggande natur-, rekreativområden eller bördig jordbruksmark.

---

⁴ I Kristdemokraternas förslag planeras 1000 egnahemsbostäder – alltså villor par- och radhus kring Stabbyfälten för att minska miljöpåverkan.

Naturresevatet Årike Fyris omfattning har varit en knäckfråga mellan partierna och vilket förra mandatperiodens enkät lade stor vikt vid. Miljöpartiet är det enda partiet som i årets svar tar upp frågan. För partiet är det en stor seger att beslut äntligen är taget och att området från och med den 29 juni 2018 blir ett naturresevat. Ytterligare framgångar är inrättandet av naturresevatn Kronparken, Hammarskog och Örsätra. Det sistnämna framhävs också som en seger av Centerpartiet som sedan 2010 arbetat för att resevatet ska inrättas. Ett område där beslut om resevatbildning uteblivit är Stabby Backe, vilket Liberalerna driver som en viktig fråga. Det är intressant att notera att det inom borgerligheten finns olika idéer om hur Stabby bör utvecklas. Om planerna går att kombinera eller riskerar att bli motstridiga framgår inte.

Slutligen pekar Miljöpartiet också på de administrativa satsningar som gjorts för naturvården nämligen att naturvårdsbudgeten ökats med fyra miljoner, samt att man fört in en tydligare naturvårdsdimension i kommunens detaljplaner. Därutöver lyfter Miljöpartiet fram fyra segrar i stadsnära miljöer. Det är satsningar på trädplantering i stadsnära miljöer, inventering av stadsträd, skydd av Seminarieparkens trädgårdsdel och genomförandet av Stadsodlingsåret 2017⁵.

Världsarvet i Systematisk Biologi av vilka Linnéstigarna är en del, är en fråga som betonades i föregående mandatperiods enkät. Inget av partierna har valt att lyfta frågan i år vilket till stor del kan ha att göra med att beslutsansvaret ligger hos UNESCO. Det är dock viktigt att fortsätta lyfta frågan och bevarandet av Linnéstigarna och deras miljöer oavsett om det leder till ett världsarv eller inte.

Transport och stadsplanering

Transport och stadsplanering var den kategori som gavs störst uppmärksamhet i förra mandatperiodens enkät. Fråga fyra och sex till tio lyfte transport- och stadsplaneringsfrågor. Flera partier valde också att själva lyfta transport och stadsplanering i fråga fem som efterfrågade deras prioriteringar.

Många partier vill se en ökad användning av alternativa transportmedel. Endast Moderaterna och Liberalerna saknar konkreta förslag för ökad kollektivtrafik. Moderaterna nämner satsningar på att den kommunala fordonsflottan ska bli fossilfri, som ett område där investeringar måste göras och efterfrågar infrastruktur för laddning av elbilar⁶. Liberalerna efterfrågar

---

⁵ Stadsodlingsåret 2017 var en kampanj för att inspirera fler Uppsalabor att odla och delta, odlingsplatser skapades runt om i staden och ett flertal aktiviteter anordnades för att visa medborgarna att det inte behöver vara svårt att odla. Dessutom erbjöds ett stadsodlingsbidrag för att underlätta starten av odlingsverksamhet.

⁶ Den kommunala fordonsflottan innefattar tjänstefordon av olika slag, men inte kollektivtrafiken – beslut kring den tas på länsnivå.

miljöbilszoner på Östra och Västra Ågatan. Bland de borgerliga partierna förespråkar Centerpartiet och Kristdemokraterna större satsningar på kollektivtrafiken och lyfter framgångar som utökad användning av biogasbussar – som också genererat värdefull kunskap och goda arbetssätt som man hoppas kan användas för att stödja liknande initiativ internationellt. Centerpartiet förespråkar också omvända skolskjutsar, alltså att elever skjutsas ut till skolor utanför staden, som ett förslag som har energisparande effekter för kollektivtrafiken och bevarar landsbygdsskolor. Kristdemokraterna är bland de borgerliga partierna ensamt om att lyfta fram beslutet om fyrspår och spårväg⁷ som en framgång och de pekar på spårvägen som framtidens transportmedel i Uppsala.

De rödgröna partierna lyfter fram fler trafikmedel till exempel bättre förutsättningar för cykel och gång. Miljöpartiet pekar på en rad framsteg under den gångna mandatperioden. Kommunstyrelsen har till exempel beslutat om att införa snabbcykelleder, förbättrat snöröjning på gång- och cykelbanor, restaurerat vindbron för gång- och cykeltrafik samt att erbjuda cyklar som en förmån till kommunens anställda. Därutöver har en parkeringsreform genomförts, som dock kritiserar av Kristdemokraterna då den minskar antalet parkeringsplatser, samt en hastighetssänkning i delar av staden, vilket däremot efterfrågats en längre tid av Kristdemokraterna. Miljöpartiet lyfter också fram fyrspårsavtalet och spårvägen som betydande miljöframgångar.

Socialdemokraternas står i sina enkätsvar nära Miljöpartiet i det att de uppmärksammar avtalet om fyrspår, vill främja både gång och cykling och göra det lönsamt att ställa bilen, speciellt för kortare vardagligt resande. Det är ett område där det upplevs som att framstegen inte varit stora under den gångna mandatperioden. Däremot påpekar partiet att för många är bilen en nödvändighet, i synnerhet för befolkningen utanför staden och stadsplaneringen måste reflektera det och göra det möjligt för många att äga en bil, själva eller genom bilpool. Slutligen så lyfter man att cirka en tredjedel av kommunens 600 fordon numera är fossilfria, samt att biogasproduktionen från anläggningen vid Kungsängens Gård har ökat – vilket ger bränsle till kollektivtrafiken.

Vänsterpartiet strävar efter en sänkning av priserna i kollektivtrafiken eftersom det inte ska vara dyrt att vara klimatsmart. Att spårvägen blir av är ytterligare ett stort framsteg. Stadsplaneringen måste anpassas för att främja andra transportsätt än bilen. När man planerar infrastruktur måste därför kollektivtrafik och närhet prioriteras och att utnyttja redan existerande infrastruktur blir då synnerligen viktigt. Därför önskar partiet se en expansion av staden längs tågrälsen i norr så att tåget maximeras som klimatsmart transportmedel.

---

⁷ Fyrspårsavtalet ska öka möjligheterna att resa snabbt och miljövänligt mellan Stockholm och Uppsala och innebär att en ny pendeltågsstation ska byggas i Bergsbrunna och spårväg ska knyta samman Bergsbrunna i stadens östra del och Gottsunda i den västra.

Moderaterna nämner endast kort stadsplanering i sina svar – två förslag som man är nöjda har genomförts är att man anställt personal som håller staden städad och att återvinningsstationer i har invigts i Järlåsa och kommer att installeras i Knutby. Även Liberalerna har endast ett kortare förslag om utplacering av ytterligare sopkärl på allmänna platser. Kristdemokraterna nämner som påpekats i föregående avsnitt stadsplanering i relation till grönområden. Centerpartiet vill förutom det fokus på grönområden som nämnts planera en större del av byggandet till landsbygden eftersom det är viktigt att kommunens utveckling sker jämnt inte bara i tätorten – det menar partiet kommer leda till ökad utveckling av nödvändig infrastruktur till exempel kollektivtrafikanslutningar mellan tätort och landsbygd.

Vänsterpartiet strävar, som tidigare påpekats, efter strategisk stadsplanering för att utnyttja existerande infrastruktur och även för att minska effekterna av extremväder. Socialdemokraterna efterfrågar, som påpekats, beteendeförändringar när det rör transporter, men tycks tveksamma till att förändra stadsplaneringen för att åstadkomma dessa. Miljöpartiet efterfrågar en ny bussterminal med en biogaspipeline utöver de förslag som redan nämnts.

Byggnader

Frågan om energieffektivisering av byggnader fick större utrymme i den föregående enkäten då fråga elva och tolv berörde energieffektivisering av byggnader. Att partierna varit försiktiga med att lyfta frågan i sina svar kan tyda på en avsaknad av framsteg eller att man tror att frågan är av mindre intresse för väljarna. De borgerliga partierna är överlag bättre på att ta upp byggnader i sina svar och kritiserar det rödgröna styret för avsaknad av framsteg på området. Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet betonar däremot alla samma åtgärd, nämligen att underlätta för montering av solceller på väggar och tak, främst på villor och andra privatägda byggnader, något som förvaltningen avslagit vid flera tillfällen. Kristdemokraterna knyter byggnation av trähus till mindre klimatpåverkan med exemplet Stabby trädgårdsstad. Andra konkreta lösningar för att öka energieffektiviteten är att modernisera kommunens bostadsbestånd, där är KD det enda partiet som efterfrågar större satsningar men tar också på sig en del av ansvaret för den långsamma takten.

Miljöpartiet är bland de rödgröna partierna ensamt om att ta upp frågan om energieffektivisering av byggnader. Partiet ser ökade satsningar på hållbart byggande som ett framsteg och i kontrast till de borgerliga partierna så pekar man på att Uppsala upplever en solesboom och är bland de tre bästa städerna i Sverige när det gäller antal solpaneler på taken. Solel är en del av en större satsning på

energieffektivisering i staden som även inkluderar smarta elnät och batterilager i kommunala fastigheter och byggnader.

Utsläppsmål och klimatomställning

Fråga 13 och 14 i föregående mandatperiods enkät tog upp utsläppsmål och klimatomställning i mer generella termer. Frågorna lägger vikt vid de stora systemiska förändringarna som krävs för att hantera klimatförändringarna och på hur utsläppsminskningar ska uppnås, på kortare och längre sikt. Att genomföra systemförändringar är kanske något som rent ideologiskt står de rödgröna närmare, då sådana förändringar ofta kräver ingrepp med hjälp av offentliga styrmedel. Däremot så finns också från borgerligt håll samförstånd genom Klimatprotokollet och en vision om vilka mål som är eftersträvarnsvärda. Alltså finns det i hög grad en delad bild av problematiken, även om det finns olika nyanser och de politiska blocken ibland eftersträvar olika vägar dit.

Det blir särskilt tydligt i svaren från Liberalerna och Moderaterna, där mindre frågor ställs i fokus. Däremot kritiserar de rådande majoritets oförmåga att investera i vindkraft. Kristdemokraterna är som enda parti uttalat skeptiska mot alltför långa och högtflygande planer och menar att det är för stor risk att framstegen helt uteblir om tidshorisonten är för lång, istället bör konkreta förändringar ske nu. Där lyfter man fram energieffektivisering, satsningar på närproducerade inköp och förnybar energi som möjliga åtgärder. Däremot påpekar man att alla partier delar perspektivet att Uppsalas klimatarbete är en del av arbetet med Agenda 2030 och vi måste bekämpa klimatförändringarna på global nivå. Centerpartiet står närmare de rödgröna då de betonar långsiktiga visioner, men partiet distanserar sig genom att lägga större vikt vid individuella aktörer och enskilda alternativ. Att inkludera föreningslivet i Klimatprotokollet till att är därför en viktig åtgärd.

Även Socialdemokraterna betonar vikten av att agera i linje med Agenda 2030 och understryker det arbete man har drivit för att införa högre klimat- och miljökrav vid kommunens upphandlingar. Man ser även ökade satsningar på hållbara inköp inom kommunen som en framgång liksom nyckelinvesteringar i ny teknik och infrastruktur. Däremot är partiet mycket tydligt med att ansträngningarna måste fortsätta och att målen måste förbli höga och man menar att kritik från de borgerliga partierna kommer sig av att rådande mål närmast ses som för ambitiösa. Slutligen läggs också stor vikt vid att utsläppsminskningar och omställningsarbetet inte lämnas åt individen allena utan att kommunen en fortsatt stor roll i arbetet för ett Uppsala med mindre klimatpåverkan. Speciellt viktigt

är att kommunen främjar samarbete mellan offentliga aktörer, akademien och den privata sektorn och utnyttjar Uppsalas speciella förutsättningar.

Även Vänsterpartiet är positivt inställda till en stark kommunal närvaro i omställningsarbetet. Inte bara genom kommunala styrmedel, de nämner till exempel tillsättandet av specialiserade tjänstemän inom förvaltningen. Enheten för hållbar utveckling och klimatstrategen ses som viktiga framsteg som kompletterar politikernas visioner. Att man kontinuerligt arbetar med förbättrad motståndskraft mot extremväder och hur staden ska fungera i ett förändrat klimat är ytterligare en framgång. Dessutom är Vänsterpartiet det enda partiet som lyfter frågan om Uppsalabornas ökande flygresor. Det är ett område där större framsteg måste ske – partiet uttrycker oro över att utsläpp från flyget slukar utsläppsminskningar från andra områden. Därtill så håller Vänsterpartiet med om att större satsningar på ekologisk odling, närproducerad och giftfri mat är nödvändigt, men man skiljer sig från andra partier eftersom man förespråkar att kommunal mark ska upplåtas till odlare. Liksom Socialdemokraterna kritiserar man det som upplevs som bristande ambitionsnivå hos de borgerliga partierna. Vänsterpartiet vidhåller att långsiktiga mål och ökade ansträngningar är det enda sättet att säkerställa att utsläppsmålen nås. Det kräver politisk vilja och visioner men också att medborgarna får chansen att i högre grad engageras i arbetet .

Miljöpartiet ser även reformtakten som god, speciellt efter att klimatmålen höjts, men med viss reservation för vad kommunens utvärdering av färdplanen kommer påvisa. Man tror att med fortsatt systematisk politisk styrning – en av den gångna mandatperiodens styrkor enligt partiet – så kommer ett fossilfritt Uppsala nås 2030 och ett klimatpositivt 2050. Därför är investeringar i ny teknik och digitalisering viktiga åtgärder. De framhäver också att de fått gehör för sitt motstånd till civil flygtrafik på Ärna som ett stort framsteg – man går dock inte så långt som Vänsterpartiet och efterfrågar inte, åtminstone inte uttryckligen, en minskning av medborgarnas flygvanor. Det område där större resultat saknas är investeringarna i vindkraft. Miljöpartiet hade hoppats kunna uppvisa större framsteg i frågan, men förklarar att en brist på anbud vid upphandlingen försvårade projektet.

Enskild utvärdering av partierna

Följande avsnitt summerar partiernas prestationer utifrån de svar de givit och fångar upp eventuella ämnen som inte omfattas av föregående kapitel. Eftersom längden på svaren varierar går det inte att utesluta att vissa partier driver en ambitiösare miljö- och klimatpolitik än vad som framgår av deras svar. Det finns vissa indikationer om att så är fallet, till exempel då Liberalerna motionerat om att

skärpa utsläppsmålen, men partiets svar i ämnet är mycket koncist. Däremot går det fortfarande att urskilja vissa trender mellan partierna.

Socialdemokraterna

Uppsalas Socialdemokrater har en i flera avseenden ambitiös politik då man strävar efter att genomföra strategiska investeringar för att möjliggöra långsiktiga utsläppsminskningar och man är villiga att sätta konkreta mål som är knutna till Agenda 2030. Däremot syns en viss dissonans i delar av svaren då partiet samtidigt tycks ovilligt att angripa stora källor till utsläpp såsom bilåkande – att samtidigt förespråka massbilism och satsa på kollektivtrafik och cykling för vardagligt resande kan ses som ett försök att behålla kakan och äta den. Överlag finns dock en ambition att genomföra långtgående förändringar. Från Naturskyddsföreningens sida är det viktigt att ambitionen inte urvattnas genom alltför stor kompromissvilja. Ett område där Socialdemokraterna lämnar arenan åt Miljöpartiet är naturvården och satsningar på naturreservat. En stor del av det arbetet har trots allt skett under partiets styre och det kanske är lämpligt att ta åt sig en del av äran. Ett kortfattat utlåtande om partiets prioriteringar i klimat- och miljöpolitiken: Tydliga ambitioner, men Socialdemokraternas roll som ett parti i politikens mitt leder till en kompromissvilja som ibland kan lägga krokben för miljöambitionerna.

Vänsterpartiet

Inom de systemiska frågorna utmärker sig Vänsterpartiet genom att visa den kanske största viljan att göra genomgripande förändringar både för att få medborgarnas att ändra beteenden och inom stadsplaneringen – något som syns i att partiet eftersträvar en jämlik och jämställd stadsplanering och i kritiken av det ökande flygresandet. Det gäller även partiets fokus på resiliens mot extremväder, kompetens i kommunal förvaltning och fokus på strikt bedömning av risker i frågor som skydd av grundvattentäkten Uppsalaåsen. Liksom hos Socialdemokraterna saknas dock ett uttalat naturvårdsperspektiv. Överlag har dock Vänsterpartiet en sammanhängande och ambitiös miljö- och klimatpolitik som innehåller åtgärder på såväl mikro- som makronivå.

Miljöpartiet

I Miljöpartiets svar på utvärderingsenkäten 2018 finns ett tydligt fokus på uppnådda framgångar och partiet uppvisar en stor bredd bland dessa – framsteg har gjorts i princip inom varje område som tas upp i rapporten. Dessutom har man drivit vattenfrågor, både rörande säkerställandet av fullgott grundvatten från Uppsalaåsen samt rening och uppstädning av områden som förorenats med

PFAS, i synnerhet området kring Ärna där man inlett en skadeståndsprocess mot Försvarsmakten. Bredden på svaren vittnar också om partiets fortsatta engagemang inom miljö- och klimatpolitikens alla områden – från energieffektivitet till biologisk mångfald. Att framsteg har gjorts och att partiet har utträttat mycket är korrekt att framhäva. Men bilden blir något ensidig när kommunens vindkraftssatsning, den enda fråga där större framsteg kunde ha gjorts, inte skett som planerat. Det kan självklart vara fallet att partiet har uppfyllt nästan hela sin agenda för mandatperioden, men flera andra partier, även i kommunstyrelsen påpekar att det finns områden där man hoppats nå längre. Miljöpartiet framstår som ett ambitiöst parti, men vad som återstår att förändra kunde ha artikulrats tydligare. Partiets kortfattade svar på utvärderingsenkäten, (en tydlig skillnad från föregående enkät), gör det svårare att bedöma partiets prestation.

Liberalerna

Även för Liberalernas gör de kortfattade svaren det svårare att bedöma partiets prestation som helhet och det speglar bilden av Liberalerna i den nationella utredningen som ett parti som inte saluför sin miljöpolitik. Flera av de åtgärder som man hade önskat genomföra är av det mindre omfattande slaget, såsom ökad information och märkning av produkter för att individen ska kunna göra informerade val, eller att placera ut fler sopkärl på offentliga platser. Men några undantag finns, till exempel att ställa högre krav på producenter för att öka återvinningsgraden samt arbeta för fossilfri plast – ett område där partiets motion blev nedröstad i kommunfullmäktige, dock specificeras inte vilka fossilfria plastalternativ man vill prioritera. Dessutom finns det ett visst fokus på naturvård då man arbetar för att Stabby backe ska bli ett naturreservat. Sammanfattningsvis så framträder en bild av ett i klimat- och miljösammanhang, något begränsat parti som saluför det lilla istället för de större förändringar som man strävar efter och ibland, som i fallet med de skärpta klimatmålen, faktiskt genomfört.

Moderaterna

Även Moderaternas svar är korta. Till skillnad från Liberalerna så är fokus på åtgärder i mindre skala mycket tydligare – till exempel utbyggnad av återvinningsstationer, investering i solceller och utbyggnad av laddinfrastruktur. Ett systemiskt perspektiv, som hanterar en större bredd av frågor hade därför varit önskvärt. Partiet visar att man är medvetet om vad kommunstyrelsen har åstadkommit och vad som kunnat gå bättre. Att moderaterna därför inte formulerar ett tydligare liberal-konservativt alternativ inom frågor som skydd av grundvattnet och utveckling kring Årike Fyris, naturvård, flygtrafik och massbilism är därför synd eftersom det hade kunnat bidra med större nyansering i politiken.

Centerpartiet

Bland de borgerliga partierna framstår Centerpartiet som ett av de mer ambitiösa – de har en vision för stadsplanering och förslag för att skära ned på utsläpp från transporter och kollektivtrafik. Dessutom har partiet ett holistiskt tänk med frågor som stadsplanering och biologisk mångfald och hur dessa bidrar till en förbättrad livskvalitet. Likaså ser man med försiktighet på exploatering av Uppsalaåsen. Individbaserade åtgärder får stort utrymme, men balansen mellan offentliga och privata initiativ är tydligare än hos Liberalerna och Moderaterna. Dessutom tycks det finnas en tydligare vision för hur utsläppsmålen ska uppnås. Centerpartiet framstår som ett balanserat och ambitiöst parti. Vad som saknas, trots planer på att effektivisera transporterna, är arbetet för en verklig förändring av resmönster, att minska resorna med bil och flyg – något som innebär en viss minskning av individens rörelsefrihet.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna har ett internationellt perspektiv på miljö- och klimatpolitik. Man hänvisar till exempel till hur kommunens planering relaterar till Agenda 2030 och att Uppsala har en roll att fylla både på nationell och internationell nivå för att dela med sig av kunskaper och tekniker för att åstadkomma en effektiv omställning. Samtidigt så uppvisar partiet en vis skepsis mot vad som ses som storvulna och alltför långsiktiga planer – vilket leder till en något främmande kontrast eftersom man samtidigt håller med om den övergripande riktningen på klimatpolitiken i staden. Samtidigt så vill partiet arbeta för energieffektivisering av byggnader och klimatvänliga transporter, mer ekologisk mat i kommunala verksamheter och att nedbrytbara plastalternativ ska prioriteras. Kristdemokraterna framträder som ett parti med en social-konservativ miljöagenda, som inte är utan ambitioner, men kritiken av långsiktiga perspektiv och stora genomgripande förändringar är motstridiga.

Bilaga 1: Frågor ställda till partierna våren 2018

Frågor

1. Vilka är era största framgångar inom miljö- och klimatpolitik i Uppsala kommun den senaste mandatperioden?
2. Inom vilka områden hade ni hoppats se större framsteg?
3. Vad beror en eventuell avsaknad av framsteg på?
4. Har det funnits utrymme för överenskommelser och samarbete över blockgränserna inom miljö- och klimatpolitiken?
5. Har takten och ambitionsnivån i politiken varit hög nog för att nå koldioxidmålet för 2020 (en minskning med 40 % eller 3 ton/invånare) samt för att uppfylla målet om ett fossilfritt Uppsala 2030?

Vänsterpartiet

- 1. Vilka är era största framgångar inom miljö- och klimatpolitik i Uppsala kommun den senaste mandatperioden?**

Ambitiösa mål

Vid mandatperiodens ingång fanns ett mål om en minskning med 50% av växthusgaser till 2020.

Vi i den rödgröna majoriteten antog i kommunfullmäktige i början av mandatperioden förstärkta klimatmål om att Uppsala ska vara klimatneutralt till 2030 och klimatpositivt till 2050 och vidare. Bedömningen är att målen är en utmaning, men det är möjligt, under förutsättning att befolkningen i Uppsala inte flyger mer än vad vi gör idag. Det behövs även en förstärkt nationell klimatpolitik för att lättare nå målen.

Sedan tidigare finns Uppsala klimatprotokoll som ett viktigt verktyg för att få till ett klimatförbättrande arbete som fullföljer målsättningen i hela kommunen. Resultatet i klimatprotokollet är minskad klimatpåverkan från de olika medlemsaktörerna och de har med råge uppnått målen som är satta per redovisningsperiod. Uppsala är även nominerad till Årets Svenska klimatstad 2018 av WWF.

Anpassning av Uppsala till ett förändrat klimat

Nya mål om klimatanpassning har även antagits i kommunstyrelsen i april 2018 (och ska förhoppningsvis antas av kommunfullmäktige i april 2018), ett område där kommunen får erkännande genom en första plats i Svensk Försäkrings ranking 2017.

Vi ser att det finns ökad risk för skyfall, översvämningar, men också att det behöver mötas med bättre dagvattenhantering och möjligheter för vatten att svämma över på ett säkert sätt utan att inverka negativt på omgivande miljö. När det gäller nybyggen är det numera en självklar del i det arbetet. Vi ser en tydlig vinst när det tänks rätt ifrån början, så var det inte förut. Däremot så behöver arbetet bli mer samordnat.

Vi ser även att det finns risk för tillfälliga värmeböljor, värmeöar och torka i delar av kommunen. Lösningar är t ex att plantera fler träd som kan skugga, kylning i miljöer med känsliga personer och ett gediget arbete för att kartlägga och säkra vårt vatten och vår vattentillförsel. Numera finns ett planerat arbete för att utöka antalet träd i stadsmiljön, men också ett samarbete med Folkhälsomyndigheten om skydd vid värmeböljor och en 3D -modell över Uppsalaåsarna som hjälper till vid analyser. Det pågår även ett arbete för att ta fram riktlinjer för hur bruk av mark som riskerar att inverka negativt på åsarna kan göras på ett vis som bevarar miljön och är hållbart i längden.

Experter som driver på arbetet

En viktig nyckel utöver kunniga och insatta politiker med ambitioner är också tillsättande av tjänstepersoner med expertkunskaper inom särskilt viktiga strategiska funktioner. Det finns idag en enhet för hållbar utveckling med alla tre benen; ekonomi, miljö och sociala dimensionen. Vi har även en klimatstrateg i kommunen som driver på arbetet för ett förbättrat klimat. Utöver det finns det i hela kommunen många tjänstepersoner som jobbar hårt med miljö och klimat inom sina egna områden.

2. Inom vilka områden hade ni hoppats se större framsteg?

Vänsterpartiet vill se fler bostäder i orter längs med tågrälsen, framförallt i norr, men även i västergående riktning. Det gör det möjligt att nyttja tåget som är ett bra färdmedel i ett klimatperspektiv. Vänsterpartiet önskar även att förutsättningarna för både kollektivtrafik och sociala aspekter som förskolor fanns på plats tidigt vid byggen av nya områden för att minska behovet av att åka bil. Det är någonting vi önskade redan fanns, men som vi kommer arbeta vidare med.

Kommunen råder inte över kollektivtrafiken utan den ligger på regionen. Vänsterpartiet har önskat en billigare och bättre kollektivtrafik. Alla ska ha råd att vara klimatsmart. Regionen har istället höjt priset på resor kontinuerligt, vilket gör att färre tar kollektivtrafik för andra alternativ. Det ska vara billigare med kollektivtrafik än exempelvis med bil.

Vänsterpartiet vill att Uppsala ska profilera sig som en miljökommun. Vi vill även att förtätning av bostadsområden sker där det redan finns samhällsservice och kollektivtrafik eller på marker som varken är tätsnära skogar, bördig jordbruksmark eller grönområden för lek. Vi vill att en stadsplanering sker med hela Uppsala i beräkningen och som bidrar till en ökad jämlikhet och ger fler människor tillgång till allmänna grönytor med ett barnavstånd till det vart du än bor i Uppsala. Uppsala behöver även bidra till en klimatomställning och mindre gifter i miljön. Ekologisk odling på kommunal mark är därför någonting Vänsterpartiet anser är en nödvändighet för att det ska vara ekologisk mat med bra råvaror som är närodlade till våra skolor och olika boenden. Närodling bidrar till en klimatpositiv omställning med minskade transporter och gynnar lokala producenter som har högre miljö – och klimatkrav än vad exempelvis utländska producenter med långa transportsträckor har.

Slutligen önskar Vänsterpartiet har fler forum för att ta tillvara på medborgarnas engagemang i miljö – och klimatfrågor. Det är endast tillsammans som det går att lösa. Vänsterpartiet vill se fler former för människor att engagera sig och delta i det arbetet. Det är både nödvändigt för framgång, men är också en demokratisk rättvisefråga. När kommunen har möjligheten att arbeta med former för dialog och infångade av medborgarnas engagemang kan goda initiativ förmedlas mellan aktörer, personer och kommunen med ett gemensamt mål, ett klimatpositivt Uppsala för alla.

3. Vad beror en eventuell avsaknad av framsteg på?

Sveriges befolkning flyger mer idag än tidigare. Flyget tar mycket av klimatutrymmet och fortsätter öka andelen av det. Avsaknaden av framgång beror framförallt på att kommunen inte råder över frågan. Detsamma gäller fråga om kollektivtrafik som inordnas under regionen.

Vid byggnationer av nya bostadsområden så pågår ett kontinuerligt förbättringsarbete i den strategiska planeringen varje gång ett problem upptäcks. När det blivit fel från början är det något som inte går att göra om hur som helst, det behöver därför finnas med redan i inledningsfasen. Ibland går det att kompensera, eller att det blir bra i slutändan, andra gånger får vi leva med det vi har, än så länge. Vänsterpartiet har ambitionen att det vid nybyggnationer ska prioritera fotgängare, cyklisterna och kollektivtrafik före biltrafik. En stadsplanering som inte bara främjar biltrafik, som Uppsalabor med högre inkomster och mestadels män har tillgång till, bidrar till ett mer jämlikt Uppsala som finns till för alla, bidrar till ett bättre klimat och ökar jämställdheten då män i större utsträckning åker bil än vad kvinnor gör.

4. Har det funnits utrymme för överenskommelser och samarbete över blockgränserna inom miljö- och klimatpolitiken?

När Uppsala skärpte klimatmålen 2015 så reserverade sig flera partier ur den borgerliga oppositionen. Anledningen och motiveringen var att Uppsala borde vänta in nya globala och nationella mål och att risken med höga mål är att det blir för svårt, vilket motverkar motivationen och målsättningen är därför att se som kontraproduktiv. Vänsterpartiet och den rödgröna majoriteten håller inte med då vi i Uppsala måste satsa högt och jobba hårt för annars har vi inget klimat att jobba för. Vi har inte förmånen att vänta när det gäller klimatet. Världen är som den är och vi kan bara göra vårt yttersta för att nå den nödvändiga målsättningen.

Mot bakgrund av hur låst det var i den parlamentariska situationen i riksdagen vid den tiden var det heller inte rimligt att vänta med att sätta den målsättningen som behövs. Den parlamentariska situationen har gjort det svårt med samarbeten mellan majoritet och opposition inom områden som rör miljö – och klimatpolitik.

Klimatprotokollet togs fram av den borgerliga majoriteten under den tidigare mandatperioden. Vi har tagit det arbetet vidare, höjt målen och skyndat på arbetet. Att partier i Uppsala är överens om viktiga grundläggande drag i klimatfrågorna är viktigt för att arbetet inte ska bli ryckigt över mandatperioder, oavsett majoriteter. Att det finns mindre skillnader mellan partierna blir något som går att hantera utan att det blir klimatet som drabbas när förändringar görs i mål eller arbetsmetoder.

De borgerliga partierna har vanligtvis en lägre ambitionsnivå och är mindre villiga att sätta tydliga ramar för samhället och näringslivet genom regelsättning än vad vi rödgröna partier är villiga att göra. Vi menar att vi inte kan vänta och att alla måste bidra för att rädda klimatet. Den politiska linjen kommer vi fortsätta under nästa mandatperiod om vi har förtroendet av Uppsalaborna att fortsätta styra kommunen. Får vi inte förnyat förtroendet är en sänkning av ambitionsnivån och arbetstakten att vänta sig när de borgerliga partierna styr.

5. Har takten och ambitionsnivån i politiken varit hög nog för att nå koldioxidmålet för 2020 (en minskning med 40 % eller 3 ton/invånare) samt för att uppfylla målet om ett fossilfritt Uppsala 2030?

Takten är i det stora hela bra, men också kontinuerlig, även om Vänsterpartiet vill att det ska gå ännu fortare. Uppsala har minskat utsläppen ordentligt förutom på en punkt som istället ”äter upp” den i övrigt stora minskningen, vilket är flyget. Det som ökar är tyvärr extra svårt att hantera eftersom frågan om flyget ligger utanför det kommunala ansvaret. Det handlar om näringslivets och Uppsalabornas utlandsresor med flyg. Vänsterpartiet är därför nöjda med att Ärna inte ser ut att bli en civil flygplats.

Det kommer bli spårburen kollektivtrafik i Uppsala, någonting Vänsterpartiet har velat länge. Det är framtidens transportmedel och en förutsättning för en klimatpositiv utveckling att Uppsala minskar utsläppen från både bil och tungfordon, men också flyg.

Med statliga förstärkningar av den regionala och nationella tågtrafiken ges också möjligheter att resa med tåg istället för med bil och flyg, vilket har potential att kraftigt reducera den stora andelen av utsläpp som särskilt flyg, men också biltrafiken står för. Klarar Uppsala av att göra den minskningen och fortsätta den övriga minskningen av utsläpp, så finns alla förutsättningar för att klimatmålen ska kunna uppnås. Det kräver en politisk vilja och en ambition som för Vänsterpartiets

del är en självklarhet eftersom det är en förutsättning för ett jämlikt och välmående samhälle att det också vilar på en klimatsmart och hållbar utveckling.

Miljöpartiet

1. Våra största framgångar:

NATUR

- Tre nya kommunala naturreservat inrättas nu under våren, Årike Fyris, Hammarskog, Kronparken. Örnsättra inrättades förra året.
- Naturvårdsbudgeten utökad med 4 miljoner.
- Inventering av stadsträd, stor satsning på ökad plantering av träd - bland annat ny ekallé med 200 ekar
- stadsodlingsåret genomfördes 2017 och ökad satsning på odlingsområden
- utveckling av trädgårdar, skydd av trädgårdsdelen i Seminarieparken
- modernisering av naturvården - naturvårdsinslag i detaljplaner

TRAFIK

- avtal om spårväg, 4 spår
- satsning på snabbcykelleder,
- vintercykling, bättre snöröjning och sopsaltning
- vindbron rustas upp för gång och cykel
- förmånscyklar till anställda
- lägre hastighet i staden och stadsdelar
- parkeringsreform

KLIMAT/ENERGI

- höjda klimatmål / Fossilfritt 2030, klimatpositivt 2050
- systematiskt arbete och tydlig politisk styrning
- utvecklade klimatmål för klimatanpassning, trähusbyggnation och jakten på plasten
- investering i ny teknik - solel, smarta elnät, batterilager (även helt miljövänliga) i skolor och andra kommunala byggnader
- solelsboom - Uppsala är topp tre i mängd solel på taken.
- digitalisering och smart cities - kommunen är testbädd
- utsedd till bästa klimatanpassningskommun
- i final i bästa klimatstad
- ökade satsningar på biogas och ny biogaspipeline till ny bussterminal
- satsningar på hållbart byggande

ÖVRIGT

Jälla läggs om till ekologisk drift

2. Saknar större framsteg

Investering i vindkraft

3 Orsak

Inga vindkraftsplanerna lämnade anbud när vi ville upphandla

4 överenskommelser

JA

5 takten hög nog

Färdplansarbetet redovisar resultat i juni - men min uppfattning är JA

Vattnet:

Vi har tagit fram en markanvändningsplan till syfte att skydda grundvattnet i åsen och därmed säkra tillgången på dricksvatten

Vi har lämnat in ett skadeståndsanspråk till försvarsmakten om förorening av dricksvattnet med PFAS och kostnaderna att rena vattnet

Vi har sett till att de företag/organisationer som har förorenat mark med PFAS måste rena marken

Vi har sagt nej till Civilflyg på Ärna.

Socialdemokraterna

1. Vilka är era största framgångar inom miljö- och klimatpolitik i Uppsala kommun den senaste mandatperioden?

Miljö- och klimatfrågan har varit högprioriterad under mandatperioden och vi har jobbat hårt för att uppfylla Sveriges och FN:s ambitiösa mål för hållbar utveckling i Agenda 2030. Uppsala ska vara ett föredöme i klimatarbetet, vilket har varit en självklar utgångspunkt för oss.

Vi är mycket nöjda med att äntligen ha nått en överenskommelse med regeringen och Region Uppsala om fyrspår mellan Uppsala och Stockholm. Detta är en nyckel för ett mer hållbart resande och en grönare stadsplanering.

Mycket arbete har pågått med att ställa hårdare krav på hållbarhet i våra upphandlingar. Kommunen som konsument behöver ta ett större ansvar för den hållbara omställningen. Det handlar bland annat om att ha mer ekologisk, rättvisemärkt och närproducerade livsmedel i kommunala verksamheter samt mer krav på återvinning.

Ett viktigt framsteg i arbetet mot en mer cirkulär ekonomi varit att Uppsala Vatten har beviljats klimatinvesteringsstöd från Naturvårdsverket för kapacitetsökning i biogasanläggningen vid Kungsängens gård som innebär ökad klimatnytta. Den producerade biogasen används bland annat som bränsle till kollektivtrafiken och utbyggnaden beräknas spara 4 900 ton koldioxid årligen. 240 av kommunens drygt 600 fordon har även bytts ut i arbetet för att nå målet om en fossilbränslefri fordonsflotta år 2020. Utöver det har Uppsala kommun upprättat låneram om 430 miljoner kronor från miljöobligationer och säkerställt grön finansiering för nya stadshuset.

2. Inom vilka områden hade ni hoppats se större framsteg?

Biltrafiken och bilberoendet har under många år ökat, medan kollektivtrafiken tappat mark. Samtidigt har gång- och cykeltrafiken inte varit det självklara alternativet för korta transporter som det skulle kunna vara. En konsekvens av detta är höga partikelhalter i centrala Uppsala.

Vi behöver se till att minska bilberoendet för Uppsalas invånare genom att göra det enklare att välja andra färdmedel. Samtidigt vet vi att bilen är ett måste för många, inte minst för Uppsalas 650 stora landsbygdsbefolkning. Därför ska bilen självklart förbli en möjlighet. Vi behöver planera staden så att det är möjligt för många att äga en bil, på egen hand eller via en bilpool, samtidigt som vi ser till att det i vardagen ska löna sig att välja att gå, cykla eller att via kollektivtrafiken ta sig dit man ska.

3. Vad beror en eventuell avsaknad av framsteg på?

Det tar tid att vända utvecklingen. Vi tog över en kommun där det borgerliga styret inte haft klimat och miljö högt på dagordningen och Uppsala kommun hade mycket stora underskott. Skattesänkningar hade länge varit prioriterat framför miljöåtgärder. Därför var vi tvungna att städa upp i ekonomin innan vi kunde börja göra större investeringar i hållbarheten. Nu ser ekonomin bättre ut och framtiden ljusare, vilket möjliggör ännu fler viktiga satsningar på omställning. Ett viktigt tillskott är även Klimatklivet där regeringen bidragit med 8 miljoner 2018 för klimatsatsningar i Uppsala kommun. Frågan är om dessa statliga stöd finns kvar när Moderaterna vill sänka skatten med 30 miljarder kronor.

4. Har det funnits utrymme för överenskommelser och samarbete över blockgränserna inom miljö- och klimatpolitiken?

Vi har en bred politisk enighet kring målen för Uppsala kommun, vilket är oerhört viktigt. De stora utmaningar vi står inför kräver gemensamma lösningar, och då är det viktigt med blocköverskridande samarbeten. Samtidigt har vi ibland lite olika syn kring hur målen ska nås. Vi socialdemokrater tror att det krävs mer gemensamma lösningar och investeringar, snarare än att lita på individens enskilda beslut. De borgerliga partierna har däremot anklagat våra mål för att vara för ambitiösa.

Trots det goda samarbetet blir vi lite oroliga över hur det kommer se ut efter valet. Sverigedemokraterna har knappast miljöfrågan högt på agendan, och eftersom vi inte vet hur Moderaterna kommer förhålla sig till dem efter valet är det svårt att veta hur klimatarbetet skulle prioriteras i ett eventuellt borgerligt styre.

4. Har takten och ambitionsnivån i politiken varit hög nog för att nå koldioxidmålet för 2020 (en minskning med 40 % eller 3 ton/invånare) samt för att uppfylla målet om ett fossilfritt Uppsala 2030

Vi har tagit stora steg mot ett fossilbränslefritt Uppsala, men vi är självklart inte nöjda för än vi nått dit. Klimatfrågan har haft högsta prioritet under mandatperioden och vi socialdemokrater garanterar att vi kommer prioritera investeringar i ett hållbart Uppsala framför skattesänkningar. Samtidigt kan inte miljöfrågan förminska till att handla om individens val. Samhället och i vårt fall kommunen måste ta det stora ansvaret.

Vi socialdemokrater är övertygade om att vi bara kan lösa samhällsutmaningarna gemensamt och så är självklart fallet med frågan om ett fossilfritt Uppsala. Vi kommer behöva växla upp arbetet för att nå våra mål och då krävs det mer investeringar. Klimatvänlig teknik är en nyckel och här måste Uppsala kommun samarbeta mer med näringsliv och akademi. Det är både bra för miljön, men också för konkurrenskraften samtidigt som vi säkrar framtidens jobb. Biltrafiken måste minska och då behöver vi både en utbyggd kollektivtrafik och fler cykelbanor. Det ska vara lätt för uppsalaborna att välja rätt.

Kristdemokraterna

1. Vilka är era största framgångar inom miljö- och klimatpolitik i Uppsala kommun den senaste mandatperioden?

Kristdemokraterna arbetar efter förvaltastankstanken, som innebär att allt det vi har fått ta över av tidigare generationer ska vi lämna ifrån oss till kommande generation i ett lika bra eller bättre skick. Där har frågan om miljö- och klimat en stor betydelse.

Kristdemokraterna har sedan slutet av 00-talet varit drivande i att spårväg ska vara en del av framtidens kollektivtrafik i Uppsala eftersom spårvagn är kapacitetsstark och miljövänlig i drift. I och med det fyrsårsavtal som tecknats mellan Uppsala kommun, Region Uppsala och staten så anser Kristdemokraterna att spårvagn är den kollektivtrafiklösning som passar bäst för att klara framtidens befolkningsmängd i Uppsala, och som därmed ger ett positivt bidrag till minskad klimatpåverkan.

Under Kristdemokraternas och övriga Alliansens tid vid makten så sjuösattes klimatprotokollet i Uppsala med målet att utsläppen ska ha minskat med 100 procent år 2050 jämfört med 1990.

2. Inom vilka områden hade ni hoppats se större framsteg?

Omställningen mot bättre energieffektivitet i kommunens fastighetsbestånd, och mot en fossilfri fordonsflotta hade kunnat gå snabbare i Uppsala kommun. Här får vi vara självkritiska, både under denna mandatperiod och föregående.

Kristdemokraterna är drivande i att maten som kommunen köper in till sina olika verksamheter i största möjliga mån ska vara närproducerad. Detta för att minska onödiga transporter och utsläpp. Här hade vi önskat att kommunen i större utsträckning arbetat för att såväl skolor som äldreboenden hade mer närproducerad mat i sina verksamheter. I Sandviken har man t.ex. valt att upphandla kött från slakterier som kan identifiera vilken gård köttet har sitt ursprung från. Detta gynnar mindre leverantörer och uppmuntrar till en mer närodlad och miljövänlig matkonsumtion.

Kristdemokraterna driver även idén om "Stabby trädgårdsstad", som innebär att egnahemsområden byggs i Stabby för att både klara av efterfrågan på bostäder och samtidigt bevara den vackra ekologiska miljön. Här visar vi kristdemokrater på att vi driver frågan om smart stadsplanering, där ambitionen är att alla ska ha närhet till grönska, vilket är bra för människor men även för luftkvaliteten. Vi är skeptiska till alltför stor förtätning i bostadsbyggandet som därmed riskerar att ta bort många av de viktiga grönområden vi har i Uppsala idag. Egnahemsområden byggs ofta till stor del i trä vilket också har en positiv klimatpåverkan.

3. Vad beror en eventuell avsaknad av framsteg på?

Vi upplever att nuvarande majoritet till viss del ägnar sig åt "plakatpolitik" på miljö- och klimatområdet. Störvulna planer, och mål som ligger decennier framåt i tiden. Ett exempel är ett helt orealistiskt beslut om vindkraftsinvestering som tagit tid och energi och nu inte förverkligas. I stället borde man ägna sig åt konkreta åtgärder här och nu, med energieffektivisering, förnybar energi och klimatvänliga transporter. Samarbetet inom klimatprotokollet har dock inneburit många faktiska framsteg på området.

4. Har det funnits utrymme för överenskommelser och samarbete över blockgränserna inom miljö- och klimatpolitiken?

Det finns utrymme för överenskommelser inom miljö- och klimatpolitiken över blockgränsen. Däremot är det inte alltid att vi håller med varandra om de miljö- och klimatsatsningar som står på agendan för Uppsala kommun. Som exempel har vi när de rödgröna väljer att göra det svårare att parkera i Uppsala med att ta bort parkeringar och införa högre avgifter på de befintliga parkeringsplatser som finns. Självklart ska Uppsala

kommun arbeta för att minska utsläppen av fossila bränslen, men det görs inte bäst genom att försvåra för människor att ta sig in och verka i stadskärnan. Man hade exempelvis kunnat börja med att sänka hastigheten inne i stan till 30 km/h – ett förslag vi presenterade redan 2009 och som skulle minska de fossila utsläppen.

Kristdemokraterna menar att skatten på miljöförstörande verksamhet ska höjas, medan förnyelsebara bränslen ska gynnas skattemässigt.

Det är genom att använda klimatneutrala energikällor som vattenkraft och kärnkraft som vi kan utveckla Sveriges roll som ledande i arbetet mot global uppvärmning. När det gäller plast föreslår KD på riksnivå att konventionella plaster i engångsartiklar ersätts av biologiskt nedbrytbara alternativ. Även i kommunen arbetar vi över blockgränserna för att komma tillrätta med plaster och mikroplaster i våra vattendrag.

Kristdemokraterna tillsammans med övriga partier från de olika blocken står bakom att Uppsala kommun ska arbeta efter de globala målen och Agenda 2030. Vi arbetar för att utrota all fattigdom och hunger överallt, att förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, att uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

5. Har takten och ambitionsnivån i politiken varit hög nog för att nå koldioxidmålet för 2020 (en minskning med 40 % eller 3 ton/invånare) samt för att uppfylla målet om ett fossilfritt Uppsala 2030?

Under Alliansens styre sjösattes klimatprotokollet i Uppsala, och det är just så, genom samarbete mellan kommun, andra offentliga aktörer, och företagen i kommunen som vi kan uppnå en skillnad i hållbarhetsarbetet. I samverkan med företag och myndigheter ska vi tillsammans arbeta för att minska den negativa klimatpåverkan från kommunen i enlighet med uppsatta mål som att minska ned på koldioxidutsläppen till 2020.

Kommunen ska inom ramen för vår egen verksamhet verka för minskad klimatpåverkan genom fossilfria transporter, energieffektivt byggande, effektiviseringar och optimeringar av befintligt fastighetsbestånd och omställning till fossilfri energi. Kristdemokraterna menar att vi idag har ett välarbetat miljö- och klimattänk inom kommunen och att de fossila utsläppen med dagens miljöåtgärder kommer att minska fram till 2030.

Vi är duktiga på att göra saker i Uppsala – den viktigaste faktorn för att åstadkomma en förändring på miljö- och klimatområdet måste ske på det internationella planet då påverkan är allra störst från länder där man ligger efter på detta område. Där kan Uppsala bidra genom att kunskaper från våra universitet och goda exempel från våra offentliga verksamheter (exempelvis återvinning och biogasdrift av bussar) kan spridas internationellt.

Moderaterna

1. Då vi tyvärr suttit i opposition den här mandatperioden har våra framgångar också begränsats. Vi är dock glada och stolta över att vårt vallöfte om återvinningsstationer i Järlåsa (invigd) och Knutby (beslut fattat) gått igenom. Vi kan även se att Moderaternas förslag om Uppsalavårdar har implementerats, under ett annat namn, och att vi nu kan se till att vi får en renare stad.
2. Det finns flera områden där vi hade hoppats se större framgång. Ett sådant är solcellsutbyggnad. Vi moderater införde regelförenklingar under förra mandatperioden

som tyvärr inte efterlevts. Ett annat sådant område är när det kommer till förnybar energi. Det har avsatts 100mkr för att köpa vindkraftverk vilket vi istället ville upphandla från marknaden. På detta område har det stått still under lång tid och majoriteten har nu ångrat sig. Vi hade även gärna sett att laddinfrastrukturen byggts ut i större grad i Uppsala kommun.

3. I grund och botten handlar det om prioriteringar från majoriteten.
4. Vi är överens i många långsiktiga frågor vilket också är en viktig nyckel för framgång. Det miljö- och klimatprogram som togs fram under 2013 har finns kvar men har reviderats. Vi har även samarbetet inom Uppsala klimatprotokoll. Det är viktigt att fokusera på långsiktiga och realistiska målsättningar som kan genomföras istället för att ha en överbudspolitik.
5. Nej. Kommunen har rådighet över fordonsflottan men har t.ex. inte valt att investera i en fossilfri sådan. Vi behöver en ökad inblandning av förnybar energi och hade gärna sett att kommunen går före och sätter upp solceller på fastigheter som kommunen har rådighet över.

Centerpartiet

1. Vilka är era största framgångar inom miljö- och klimatpolitik i Uppsala kommun den senaste mandatperioden.

Den gångna mandatperioden har Örnsätterskogen inrättats som ett viktigt naturreservat i Uppsala kommun. Att göra ett naturreservat av Örnsätterskogen var ett arbete som Centerpartiet inledde redan mandatperioden 2010-2014, men som vann laga kraft först 2017. Örnsätterskogen är viktigt både för att bevara en unik naturmiljö, för både djur- och växtliv och efterkommande generationer.

Trots att vi suttit i opposition den gångna mandatperioden tycker vi också att vi varit framgångsrika i att lyfta upp de viktiga vattenfrågorna på den politiska dagordningen. Vi har till exempel tryckt på vikten av att Försvarmakten tar det miljöansvar samtliga aktörer, såväl offentliga som privata, måste ta för att säkerställa rena och säkra vattentäkter. Vi har också ifrågasatt delar av den bebyggelse som planeras på Uppsalaåsens känsligaste delar, med hänvisning till konsekvenserna det kan få för Uppsalas dricksvattentäkt.

2. Inom vilka områden hade ni hoppats se större framsteg?

Vi hade hoppats att Uppsala kommun skulle ha varit ett bättre stöd för enskildas klimatsmarta initiativ än vad som varit fallet den gångna mandatperioden. Att alla delar av samhället är med på den gröna omställningen är en förutsättning för att vi ska lyckas klara tvågradersmålet. Centerpartiet hade därför velat se till exempel att Uppsala bidragit mer till utbyggnaden av infrastruktur för fossilfria transporter i kommunen, och att kommunen främjat privata solcellsinstallationer istället för att motarbeta dem.

Vi hade också velat se en större utveckling av Uppsala klimatprotokoll. Klimatprotokollet är en innovativ samarbetsplattform som lanserades under vårt ledarskap 2010, där kommun, näringsliv och akademi samarbetar för att rädda klimatet. Den här modellen har sedan dess inspirerat liknande upplägg på andra håll, bland annat nationellt under ledning av regeringens nationella samordnare för Fossilfritt Sverige. Den rödgröna majoriteten har bevarat och fortsatt med samverkansmodellen, vilket vi är glada för, men vi hade hoppats på att samarbetet skulle ha utvecklats till att inkludera föreningsliv och enskilda mer.

Det finns också en hel del transporter som hade kunnat samordnas för stora klimatvinster. Vi vill till exempel möjliggöra omvända skolskjutsar, det vill säga ge barn möjlighet att få skolskjuts till landsbygdsskolor. Landsbygdsskolorna har sällan full beläggning, och bussarna som går ut ur staden på morgonen är ofta i stort sett tomma. Vi skulle också vilja se bättre samordning av varuleveranser till skolor, sjukhem, gatukontor etc.

3. Vad beror en eventuell avsaknad av framsteg på?

Rörande enskildas klimatsmarta initiativ beror avsaknaden av framgång på politiska prioriteringar. Tar man solceller som exempel så finns det en avvägning att göra mellan enhetligt utseende på bostadsområden å ena sidan, och klimatnyttan å andra sidan. Centerpartiethade velat prioritera klimatnytta, medan den nuvarande majoriteten prioriterat enhetligt utseende.

Rörande klimatprotokollet så är det en ledarskapsfråga. Man får aldrig luta sig tillbaka och nöja sig med att något fungerar bra. Istället måste man ständigt fråga sig hur saker och ting kan bli ännu bättre. Inställningen ska vara ”klara, färdiga, gå”, inte ”klara, gå, färdiga”.

Att samordningen av transporter är så dålig härrör antagligen åtminstone delvis från det faktum att kommunen är så centraliserad. Mycket av befogenheterna över verksamheterna ligger på kommunledningskontoret snarare än i de förvaltningar som sitter på kunskapen och ska verkställa besluten.

4. Har det funnits utrymme för överenskommelser och samarbete över blockgränserna inom miljö- och klimatpolitiken.

På klimatområdet är i princip alla partier överens om de stora och breda frågorna, även om olika partier har lite olika lösningar och vill gå lite olika fort fram. Så i de breda klimatfrågorna har det definitivt funnits utrymme att komma överens.

Även på miljöområdet är de flesta partier i princip överens i de breda frågorna. När de breda frågorna konkretiseras till skarpa förslag finns däremot tydliga skiljelinjer. Alla är till exempel överens om att vi ska trygga våra vattentäkter för kommande generationer, men när det kommer till skarpa förslag om att bygga i extremt känsliga områden så vill vissa partier göra undantag i ”det enskilda fallet.”

När det kommer till stadsbyggnadspolitiken är Centerpartiet ensam i Uppsalapolitiken om att företräda en varsammare politik med fokus på långsiktig hållbarhet. Vi vill bevara stadens grönområden. De verkar som gröna lungor som dels tar upp en del av våra koldioxidutsläpp, dels förbättrar vattenavrinning och därmed förebygger översvämningar, och dels är viktig ur livsmiljösynpunkt – människor mår bättre om de har tillgång till natur och grönområden. Samtidigt vill vi förlägga mer av byggandet på landsbygden. Landsbygdsbefolkningen ska också få ta del av kommunens utveckling, och ett ökat byggande utanför centralorten möjliggör bättre kollektivtrafikanslutningar och etablerandet av grönare resekedjor.

5. Har takten och ambitionsnivån i politiken varit hög nog för att nå koldioxidmålet för 2020 (en minskning med 40% eller 3 ton/invånare) samt för att uppfylla målet om ett fossilfritt Uppsala 2030?

I den nationella emissionsdatabasen finns bara siffror för Uppsala kommun från ett år under innevarande mandatperiod, 2015. Det året ökade utsläppen marginellt, efter att ha minskat med cirka 30% under Alliansstyret 2006-2014. Gissningsvis har utsläppen fortsatt öka efter 2015, då utsläppen i Sverige som helhet ökat sedan 2015 efter att ha minskat fyra år i sträck 2010-2014. Det är emellertid viktigt att komma ihåg att Uppsala kommun växt kraftigt under denna period, så minskningen per person har sannolikt tappat fart snarare än avstannat helt.

Utan exakta siffror för de senaste åren är det svårt att ge ett definitivt besked om huruvida Uppsala kommun ligger i fas för att nå sitt koldioxidmål till 2020. Givet den kraftiga befolkningstillväxt Uppsala haft de senaste åren tror vi i Centerpartiet ändå att vi har goda förutsättningar att nå en minskning med 3 ton/invånare. Ett fossilfritt Uppsala till 2030 tror vi definitivt att vi kan nå. Utvecklingen mot fossilfria transporter, mer hållbara material och ökat intresse för mikroproduktion av solkraft går väldigt fort. Om Uppsala bara arbetar strategiskt med de verktyg som står oss till buds och samverkar med Regionen, akademien, näringslivet och enskilda så bör 12 år tveklöst vara en tillräckligt lång tid för att ställa om helt.

Liberalerna

1. Vilka är era största framgångar inom miljö- och klimatpolitik i Uppsala kommun den senaste mandatperioden?

Liberalerna är i opposition både nationellt och lokalt. Vi har lämnat förslag till miljö- och klimatförbättringar i Uppsala, vilka inte alltid har hörtsammats. En framgång vi varit med och bidragit till är Uppsala kommuns skärpta klimatmål.

2. Inom vilka områden hade ni hoppats se större framsteg

- Vi hade sett ett inrättande av naturreservat i Stabby backe.
- Vi föreslår ett införande av miljözoner i Uppsala där endast miljöbilar får köra. Vi anser att gator som lämpar sig som miljözoner är Östra Ågatan och Västra Ågatan.
  - Vi föreslår ett uppmjukat regelverk som ökar möjligheterna för fastighetsägare att placera solceller på fasader och tak.
  - Vi vill ge konsumenten möjlighet att kunna göra mer aktiva och informerade val. Märkningen av varor och tjänster bör förbättras.
  - Vi vill öka återvinningsgraden och ställa högre krav på producentledet. Uppsala kommun ska placera sopkärl för återvinning på ställen där många människor befinner sig.

3. Vad beror en eventuell avsaknad av framsteg på?

Liberalerna är i opposition både nationellt och lokalt. Vi har lämnat förslag till miljö- och klimatförbättringar i Uppsala, vilka inte alltid har hörtsammats.

4. Har det funnits utrymme för överenskommelser och samarbete över blockgränserna inom miljö- och klimatpolitiken?

Ja, exempelvis i kommunfullmäktige röstade Liberalerna för Uppsala kommuns skärpta klimatmål, detta tillsammans med majoriteten.

5. Har takten och ambitionsnivån i politiken varit hög nog för att nå koldioxidmålet för 2020 (en minskning med 40 % eller 3 ton/invånare) samt för att uppfylla målet om ett fossilfritt Uppsala 2030?

Liberalerna röstade för Uppsala kommuns skärpta klimatmål och står bakom dessa. Vi anser att det är ett realistiskt mål att utsläppen från lokal energianvändning och transporter ska vara nära noll 2030. Dock ser vi att kommunen inte har gjort tillräckligt för att uppnå dessa

mål, vi hade till exempel velat se en mer offensiv satsning mot fossiltillverkad plast. Liberalerna har i en motion lyft upp detta, men den har inte bifallits.